
SANKT OLAV

St. Olav utkommer en gang ukentlig. — Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig, i Ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, — for utlandet tillegg av vedkommende lands avisporto. Opsigelser må være Ekspedisjonen i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. — Annonser må være innsendt innen mandag aften. — Manuskript innen fredag aften.

INNHold: Minne um Bjørnstjerne Bjørnson. — Teatrets opgave i Kirkens lys. — Katolsk bibellesning. — Bokanmeldelse. — Høitidsdag på Stabekk. — St. Elisabethkongregasjonens patronatfest. — De fattige til jul. — Herhjemme.

ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 5 - OSLO - TELEFON 25287

RETT + OG + SANNHET

Minne um Bjørnstjerne Bjørnson.

Av LARS ESKELAND.

Fyrste gongen eg såg Bjørnson var i Granvin hausten 1887. Eg var lærar der på ein høgare ålmennskule dei kalla. Bjørnson kom ifrå Voss. Han hadde halde foredrag der um «engifte og mangelgifte». I Granvin heldt han ikkje foredrag, men gjekk um bord i båten der; eg hugsar ikkje kva veg han skulde fara. Stortingsmann Såkvitne fekk oss til å ropa eit leve for skalden. Han berre lyfte på hatten til takk. Eg syntest at eg aldri hadde set ein mann som såg so røseleg ut. Men det var so sårt at eg ikkje fekk høyra han. Berre nokre ord hadde vore betre enn inkje.

Like ifrå eg var reint ung hadde eg vore svært glad i Bjørnson. Eg minnest ikkje når eg fyrst hørde gjete han, so tidleg var det. Eg var oppvaksen med kjennskap til dette namnet. Han og Sverdrup var dei tvo store som rakk yver alle andre og ruva som glitretindar, ikkje berre for dei vaksne, men for oss borni med. For me hørde deim nemde med ein age som dei var reine ovmenne. Kor veldigt desse mennene greip inn i sjelelivet åt folket og i heile folkelagnaden!

Fyrste gongen eg helsa på Bjørnson var den 7de februar 1892. I Kristiania var det då ein stor fest for professor Ernst Sars, med takk for det storverket han hadde gjort med historisk gransking og forteljing; han var nett ferdig med «Utsigt over Norges historie». Dei fremste menn som landet åtte i politikk og vitskap og kunst var samla der, og ei stor mengd kvinnor og menn frå alle livs-yrke og frå alle kantar av landet, unge og gamle. Bjørnson heldt talen. Det var fyrste gongen eg hørde han, og eg gløymer det aldri, både

fordi det i seg sjølv var so hugtakande og fordi talareren var den han var, — han som hadde dikta «Synnøve Solbakken», han som hadde dikta «Ja vi elsker», han som betre enn nokon annan hadde stade jamsides med Johan Sverdrup i den store nasjonale striden vår.

Det var eit framifrå bilete han gav av Sars og verket hans. Han hadde gjenge til det som ein naturgranskar, sa Bjørnson, — «for han er sin fars sønn», og som ein diktar — «for han er sin mors sønn». Eit utifrå fint mæle hadde han, so klokkeint. Kvart minste ordet sa han tydeleg. Tonen heldt han høgt mest heile tidi, men styrken skifte mykje.

Eg var i fylgje med statsminister Steen og folket hans, som eg var godt kjend med. Og Steen presenterte meg for Bjørnson. Han såg so vent og varmt på meg, og tok meg so godt i handi. Han heftest ei stund og sa nokre gode og venlege ord til meg. Det gjorde og sitt til at denne kvelden vart so stor og ugløymande for meg. Festen varde til klokka tvo um natti. Bjørnson gjekk der heile tidi som ein konge og som ein far. Alle vilde gjerne tala med han og han med deim. Underleg var det å sjå skilnaden millom han og Ibsen, for Ibsen var og på festen. Han sat i ei krå for seg sjølv. Det var berre ein og annan som var burte og helsa på han. Eg trur ikkje Bjørnson var millom deim. Eg hugsar det iminsto ikkje. Men dei møttest kann henda ved bordet.

Same vinteren — anten det no var fyre eller etter denne festen hugsar eg ikkje — kom eg ein dag ned på Karl Johan i fylgje med ein annan ungdom som eg

Bjørnson på talerstolen.

kjende; han hadde skrive nokre forteljingsbøker, som han var svært kry av — utan grunn, og var i det heile noko narrevoren av seg. Der veit me ikkje av fyrr Bjørnson kjem stigande med sterk reising oppetter gata. Kjenningen min segjer snøgt: «Venta lite! Eg må helsa på Bjørnson, — eg kjenner han, ser du.» Han ut i gata og etter Bjørnson, tek hatten av og nidkrøker seg til helsing. Bjørnson berre steig sitt same og såg ikkje til sides. Heller flat kom kjenningen min att og segjer: «Skal du ha set so ille! Han såg meg ikkje.»

So var det i 1897. Det var valår, og vinstre hadde fenge Bjørnson til å halda nokre foredrag i Sogn og Fjordane. Etterdi han då ikkje kom til Voss, so tok me ut ein flokk på 15—20 mann og for til Sogndal. Det var ein laurdag i strålende sumarver. Sundags morgonen for me frå Gudvangen med rutebåten. Me fekk sjå Sognefjorden og bygdene utetter i heile sin storlagde venleik. Då me kom eit stykke utetter, var der ei mengd med båtar og små og større skip på fjorden. Alle hadde dei flagg uppe, og alle stemnde

dei til Sogndal. Yver 4000 menneske samlast uppe i ei ven deld eit stykke inn ifrå Sogndalsfjøra. Folk sat og stod tett i tett, og nede i den litle dalbotnen var det reist ein stor tribune, pynta med grønt og flagg. Bjørnson kom og vart helsa med stor fagning. Fru Bjørnson og ei av døtterne var med. Og elles sat det fleire kjende menn frå Sognebygdene uppe på tribunen.

Det var eit fagert syn: heile den store lyden i glad venting her i denne vene deldi, med bjørkeskog som krans ikring. Soli skein varmt. Men ein og annan gongen for det eit lite regn-el yver oss. Eg sat og kom i hug det gamle ordet: «Når det både regner og skin sol, er det bryllaup i himmelen». Møtestyraren sa nokre ord til lyden og helsa Bjørnson velkomen til Sogn. So song me «Ja vi elsker» so det ljoma vidt ikring. Det kom ei liti regnbya, og mange slo upp paraplyane. Bjørnson tok soleis til ords: «Jeg vil begynne med noget som jeg har pleiet å greie før: Ned med paraplyene!» Dei fleste lydde. Soli skein snart upp att. Bjørnson var i godt lag og tala framifrå. Men so kom det ei liti regnbya att, og mange slo upp paraplyane. Bjørnson lyfte mælet og sa: «Det er fedrelandet vi står foran her, — ned med paraplyene.» Men det vart større dropar då. Sume heldt regnhattane uppe, truleg mest kvinnor, som var redde for høgtidsbunaden sin. Bjørnson vart visst noko arg. Det var i minsto ikkje lang stund etter fyrr han sette i ei dryg banning. Men ikkje fyrr hadde han nemt *djevelen*, so skar det eit rapt og klårt tilrop imot han frå ein bonde uppe på bakkekanten: «Æ han te, han dao?» (Er han til, han då?) Det var som ljoden av eit sagblad, og det skar sunder ordi for Bjørnson. Han stansa med same, og freista ikkje halda fram, men vende seg til Lasse Trædal, stortingsmannen, og segjer: «Hvad er det han siger?» — «Det er ikkje noko til å bry seg um,» svara han. Men det hjelte ikkje. Tanketråden var avskoren. Han vende seg til dotter si og spurde: «Hvor var det jeg slapp?» Ho kunde ingi rettleiding gjeva. So såg han på Trædal. «De tala um at høgde og må verta nasjonalt,» segjer han. Eg stod so nær talarstolen at eg hørde alt i hop vel. Han hadde ikkje mykje att av foredraget, og vel var det, for han kom seg ikkje upp att i same høgdi som fyrr.

Me reiste på same skipet eit stykke utetter fjorden. Det høgde seg so, at eg kom til å tala med han då. Han var sers venleg, og glad for at folkehøgskulen på Voss var i gang komen. Han visste ikkje at han sjølv bar noko av skuldi for det. Då han var på Voss i 1887,

var det nokre gode ungdomar som gjekk til han i hylingsferd. Han heldt ein liten tale til deim og bad dei gjera alt dei kunde til å reisa ein folkehøgskule på Voss. «Det er det De trenger her,» sa han. Det var desse ungdomane som vende seg til meg og bad meg koma hit og reisa skulen. So vart gjort, i 1895.

Eg vågar meg til å segja at ingen hadde elska Bjørnson høgre enn storparten av deim som stridde for målreisingi. Men då vart han so hard, at det tok oss alle med den største sorg.

17de desember (1899) kom han til Bergen. Eg reiste eins ærend til byen for å høyra han. Og hard var han. Målreisingi var kulturløysa og mykje anna vondt.

Teatrets oppgave i Kirkens lys.

Hvad er teatrets oppgave i Kirkens lys? Intet under at menneskeheten spør om dette i vår tid, hvor stort sett teaterkunsten ofte beskjeftiger sig med alt annet enn bevisst å følge en linje, et mål — i vår tid, hvor teatrene for det meste er økonomiske foretagender og i første rekke på jakt efter fortjeneste i stedet for det, de skulde være og som de oprinnelig var: templer for den menneskelige søken efter sannheten — Kirkens tjenerinner og medhjelpere.

Tanken således fremsatt forekommer sikkert mange absurd, men la oss se litt nærmere på den. Teatrets oppgave er jo ene og alene å lukke op for en verden som ellers som oftest er skjult for oss — den verden, den bevissthet i oss, som til daglig ligger som bak et teppe, mens vi tenker, føler og handler blott på reaksjoner.

Teatrets store oppgave er å få oss til å ane, at dette teppe kan gå op og gi oss et dypere innblikk i våre egne motiver og derved mer forståelse for andres — og denne anelse blir til visshet for det menneske, som formår å åpne sig samtidig med at teppet på scenen glir tilside. Mens han lytter til stemmene deroppe, lytter han til sider i sitt eget vesen, hører han toner fra sitt eget selv, som han ellers er døvt for, men som han nu fornemmer som gjenklang av hvad der sies deroppe.

En slik åpenhet, en nøktern våkenhet betinger alt syn på teaterkunst — men i og med at man formår å innstille sig slik, får man også «kunstforstand», fordi man ut fra ressonansen i sitt eget vesen vil kunne avgjøre om skuespillerne er ekte — om de presterer kunst el-

ler kunstighet. Det kunstige får oss alltid til å føle oss tomme — det kunstneriske skaper en ny fylle i oss, formet som en rikere viden om oss selv.

«Nu hvad synes De?» spurde Bjørnson straks.

«Jeg synes De var slem. Jeg talte med Lars Eskeland i dag. Han lider og sørger. Og så med flere av mine venner.»

«Nei, var jeg slem! — — Jeg skal si Dem, — slem er jeg ikke.» Han sat og såg i golvet ei stund, fortalte Klaveness. So lyfte han hovudet med løvemanken og såg på gjesten sin, og det brast or han: «Det er for meget kruitt i mig! Han tagde att. So sa han: «Å hils Eskeland hjertelig fra mig og si at jeg mente det ikke ondt!»

Denne helsingi tok meg um hjarta.

Men skuespilleren må da være tjener, må være formidler av hvad dikteren har villet, da han skapte sine mennesker som representanter for bestemte sider av det menneskelige. «Føler» han bare eller spiller han bare «på sin teknikk» kan han vel opnå rent ytre virkninger, men tjene sine tilskuere, hjelpe dem til mer viden om det menneskelige jeg, gjør han ikke. Det skjer kun, når han ved hjelp av sin bevissthet, sitt åndelige jeg, finner frem til de steder i sig selv hvor den skikkelse han skal fremstille lever og har sitt utspring, og når han formår å utløse den og stille den frem for oss som sin egen virkelighet. Det er denne virkelighet som all kunst hviler på — som alle billedhuggere, malere, diktere søker inn til for å avdekke — og som tidens overfladiskhet og uvidenhet har forkvaklet, ikke minst for teatrets vedkommende.

Teaterkunsten holder på å jages bort i den rene narokose, det rene tidsfordriv — ofte forresten alt annet enn ren — og derfor er respekten for og forståelsen av teatrets kulturelle misjon nedbrutt i den grad at man helt har glemt, hvad tidligere tiders mennesker visste, dette med at teatret er barn av Kirken — utgått av de gamle mysteriespill.

Å tjene virkeligheten, å tjene Gud er den tanke, som gjennom århundrer holdt teaterkunsten oppe, tross all forfall, fordi den levet i de store skuespillere, som skapte den uforgjengelige kunst — den levet i de kritikker som i ærbødighet har sett sitt arbeide i å for-

midle, vokte og veilede, og som holdt sig fri for subjektive hensyn — den levet i den gode tilskuer, som mer eller mindre bevisst bar teatret ved å trenge dets hjelp — den levet i de teaterchefer, som ikke søkte sin vinning i å lefle for tidens overfladiskhet i de såkalte smaksretninger, men som søkte til den tidens bærekraft, som talte ut fra de store dikterverker — og den levet ikke minst i de dramatiske forfattere som i sine arbeider formådde å «klæde folkets drømmer i bilder og ord, og klare dets gjærende tanke».

Å fylle sin oppgave ved å lytte til sitt kall er en meget vanskelig oppgave for teatrets fem bærende krefter: chef, skuespiller, forfatter, kritiker og publikum, ikke minst fordi vår tid er larmens og ikke lydens dager.

Men hist og her høres nu de profetiske røster heve sig som spår, at en ny åndens tid nærmer sig — og hektisk søkes dette nye også av teatret på eksperimenteringens farlige vei. De underligste «retninger» dukker op for å forsvinne igjen.

Men atter vokser i det stille ut fra den katolske Kirke noe nytt, organisk forbunnet med det gamle, men allikevel en fornyelse. I ungdommens krets ute i verden skyter *talekorene* op. Bevegelsen er uferdig, i vekst og ennu på søkningens vei — men den søker, veiledet av Kirkens lys, og har derfor forjettelsen strålende over sig: «den som søker skal finnes».

Vil den løse sin store oppgave?

Tiden vil gi svaret.

E. D—V.

KATOLSK BIBELLESNING

A. J. LUTZ, prest i Dominikanerordenen.

1. Hvordan bibelen blev til.

Jesu åpenbaring kom til oss under formen av et levende ord. Så snart apostlene hadde mottatt den Helligånds inspirasjon på Pinsedagen gav de sig hen til sin livsgjerning: å vidne om Jesus. Først i Jerusalem og andre jødiske byer, siden i den greske og romerske verden, ved nadverbordet under «brødbrytelsens» møter eller på offentlige steder talte de om Jesus. De meddelte hvad de selv hadde set og hørt og hvad de hadde fått vite av andre «som hadde sett Herren». Det apostoliske vidnesbyrd var altså en «katekese», en muntlig forkynnelse av Jesu person, om Hans liv, død, opstandelse, om Hans lære og de undergjæringer som bekreftet den. Således blev den kristne kirkes tro og religiøse liv i en lang rekke vedlikeholdt ved den muntlige overlevering av Guds ord.

Men etterhvert som kristendommen utbredte sig opstod der anledninger til å fremsette Guds ord i skrift. En eller annen menighet, en eller annen disippel, trengte f. eks. en skriftlig oversikt over Jesu liv og lære for å forsvare sin tro mot forvrengninger. Matheus skrev sitt Evangelium for sine landsmenn, jødene i Palestina. Markus gjengir i korte trekk hvad Petrus predikede i Rom. Han var jo en disippel av Petrus og den unge menighet i Rom hadde bedt ham om det. Lukas underretter oss selv om at hans Evangelium var bestemt til sin venn Theofilus. Den samme Theofilus fikk av ham en beretning om «apostlenes gjæringer», om Evangeliets første møte med den hedenske verden, om Paulus og hans apostoliske vandring. Johannes Evangelium blev forfattet henimot slutten av det 1. århundre. Dets formål var å forklare troen på Jesus Guds Sønn for den hellenske og alexandrinske kulturverden og å motarbeide de første gnostiske vranglærdommer. Før sitt Evangelium hadde Johannes allerede skrevet sin «Åpenbaring» for å trøste de kristne i Lilleasien i forfølgelsens tider ved å henvise til Evangeliets endelige triumf over de fiendtlige makter.

Blandt de første skrevne vidnesbyrd om Jesu åpenbaring er apostelen Paulus' brever til de kristne i Tessonik. Disse og

alle hans følgende brever går ut på å fremheve en eller annen evangelisk sannhet, en eller annen moralsk plikt som var blitt glemt eller forsømt. Ofte skriver apostelen også for å trøste, eller han forteller om sine lidelser. Hans brever er ingen systematisk fremstilling av den kristne tro, likeså litt som de brever vi eier av Petrus, Johannes og andre apostler. Ti for apostlene var det en avgjort sak at Guds ord var først og fremst et muntlig ord som de selv eller menighetenes «eldste» hadde å forkynne, efter at de ved «håndspåleggelsen» av apostlene hadde mottatt fullmakt dertil.

Derfor finner vi undertiden i de apostoliske brever sannheter av den største betydning, som f. eks. Jesu guddommelige natur, fremsatt likesom bare i forbigående, som grunnlag til en moralsk formaning. Derfor undlater Markus, Johannes, Paulus å omtale Jesu underfulle undfangelse. Derfor blir flere andre dogmer ikke nevnt, flere sakramenter bare kort antydte. De troende var tilstrekkelig undervist om disse ting ved den muntlige forkynnelse, der forelå heller ikke nogen særlig grunn til å forsvare dem mot vantro.

Det nye testamente er altså sammensatt av en rekke leilighetsskrifter. Allikevel bærer disse skrifter preg av en fullkommen indre enhet. De samme himmelske realiteter avspeiler sig i alle. Enhetens prinsipp er noget høiere enn menneskelig forfatterkunst eller en forhånds avtale mellem de forskjellige forfattere eller felles historiske omstendigheter. Det er den guddommelige åpenbaring som ligger til grunn for alle hellige bøker.

Lenge før Jesu fødsel eiet folket Israel en samling av andre hellige bøker som vi kaller det gamle testamente. Dets hovedinnhold er i grunnen den samme store realitet som blir kunnngjort i det nye: Jesus Guds Sønn, menneskenes forløser. Men i det gamle testamente ser vi den ikke med den samme klarhet. Vi bare aner den under profetiske bilder og lignelser og i det utvalgte folks historie. Vi skimter den likesom «fra det fjerne» (Hebr. 11. 13) i de løfter som Gud fra tid til annen gav til sitt folk. Derfor kan det gamle testamente heller ikke

forståes uten det nye. «Novum in vetere latet, vetus in novo patet»: Det nye ligger skjult i det gamle, det gamle blir åpenbart i det nye.

II. Inspirasjon og åpenbaring.

Hele Bibelen er inspirert av Gud. Den bibelske inspirasjon er «en overnaturlig impuls hvorigjennem den Helligånd har drevet forfatterne til å skrive og hjulpet dem mens de skrev, således at de nøiaktig undfanget, at de trofast vilde skrive og med en ufeilbar sannhet uttrykte alt det, men bare det som den Helligånd befalte dem å skrive» (Leo XIII). Inspirasjonen er ikke det samme som åpenbaringen. Disse to ting må holdes fra hverandre, hvis man vil kunne gi et fyldestgjørende svar på de innvendinger som på videnskapens vegne reises mot bibelens guddommelige karakter og sannhet. Alt i bibelen er inspirert, men ikke alt er åpenbart. Inspirasjonen omfatter hvert ord, hver skildring eller fortelling, forsåvidt disse ting utgjør den litterære eller kunstneriske form, som svarer til den åndelige utvikling menneskene hadde opnådd. Åpenbaringen derimot lærer oss de ting som har betydning for menneskets gudsforhold og evige liv, trossannheter, kjensgjerninger og moralske lover, ting som mennesket ikke vilde ha kunnet få tak i av sig selv, hvad enten de er mysterier eller krever et åndsarbeide som kun få er istand til.

III. Bibel og tradisjon.

I bibelens hellige bøker eier vi altså Guds åpenbaring, men ikke åpenbaringens hele fylde. Ti åpenbaringen er ikke en bok, den er Jesus selv. I Ham kom Gud til oss under menneskelig skikkelse. Hans visdom er Guds evige visdom, men under vårt sprogs fattige former. Hans kjærlighet er Guds evige kjærlighet, men under skikkelsen av det vennskap og de følelser som det menneskelige hjerte kan fatte. Av Hans person utgår der en fylde av sannhet og livgivende impulser, som ikke kan rummes i en bok, men som er nedlagt i likhet med en sjel i en levende organisme, Kirken. Derfor kalles Kirken også: «Kristi Legeme». I Kirken vedblir Jesus å leve, å lære, å be, å lide, å seire over verden. Guds åpenbaring innebæres altså i selve Kirken, i dens lære, dens bønn og liturgi, dens moral, disiplin og lovgivning, kort sagt, i Kirkens liv. Således når Guds åpenbaring fra by til by, fra land til land, ikke ved lesning, men ved hele sin livsutfoldelse. Vi kaller dette tradisjon eller overlevering og mener hermed både de åpenbarte realiteter, som av Kristus blev nedlagt i Kirken, og den måte å utbrede sig på fra folk til folk, fra slekt til slekt.

Bibelen er en del av åpenbaringen, tradisjonen omfatter hele åpenbaringen. Den kristne religion vilde ha kunnet leve uten bibel og har også levet uten den i Kirkens første årtier, men tradisjonen kan den ikke være foruten. Bibelen bekrefter tradisjonen, tradisjonen forklarer bibelen. Bibelen er et uttrykk for tradisjonen, ikke det eneste, også liturgien, den kanoniske rett, kirkefedrene, de helliges liv og mystikk, selv den kristne kunst vidner om tradisjonen. Forskjellen er den at bibelens vidnesbyrd om tradisjonen er direkte inspirert av Gud og er i likhet med selve åpenbaringens ord et budskap fra Gud.

(Forts.)

BOKANMELDELSE

Sigrid Undset: *Ida Elisabeth*.
Aschehoug & Co.'s forlag.

Det er vel ikke nogen bok vi venter på med slik spenning, som Sigrid Undsets. Hun har så rikt et område, — fra den tid Akerbygdene lå næsten urørt av mennesker, frem til den grå halvstore byen med triste gater og småbutikker, som lokket små fattige barn til å drømme om det de ikke kunde nå, men hun har også hele rike Østlandet å ta av, dalene og pilgrimsveien til Nidarosdomen. Og menneskeliv, — fra samfundets små stedbarn med slitte mødre som ikke vilde bytte sin skjebne, til de ensomme stolte sinn og de ydmyke angrende syndere på sin botsvei mot himmelen.

En overraskes et øieblikk, — Ida Elisabeth bor på Vestlandet. Hun reiser på fjordbåten med den vesle gutten sin, som har hatt en øre-operasjon i byen, hjem til Berfjord, hvor hun forsørger mann og to barn med en liten industri-forretning. Og hun er opriktig ergerlig over to unge piker hun deler kahytt med, som kommer fra en klosteskole i England. Det er Helligtrekongersaften, og de står og snakker om *stjernen* og de tre vismenn, med røkelse og myrrha. De unge pikene har pelskåper og annen velstand. Ida Elisabeth skal hjem til en mann hun er blitt hengende med — en stor snild unge av en mann. Men hun har foreløbig to barn å leve for. Det er ingen lett skjebne hun har hatt hittil, en fordrukken far og en mor som til slutt også tar brennevin til hjelp mot livet. Og Ida Elisabeth selv har ikke annen utrustning enn sterke livsinstinkter. Hun er ikke framifrå på nogen måte. Men med mannen og hans familie som motsetning viser hun sig snart som et modig menneske. De er alle snilde og plagsomme mennesker med en egen evne til å la andre greie op med de dumheter de gjør. Ulykker kommer til. Ida Elisabeth, som sliter i det for mann og barn, og gleder

sig til det nye som skal komme, hun får et dødfødt barn å sørge over, og et biluheld tar det eldste barnet fra henne. Streifer den tanken henne at det blir da ferre å ha omsorg og ansvar for? Nei, Ida Elisabeth har sine instinkter i orden. Hun sørger. Ikke engang den aldri voksne Frithjof, sin døgenikt av en mann, vil hun være av med. Hennes gamle venn doktor Sommer-vold foreslår henne skilsmisse og byr henne gode kår hos sig. Det er et lite lysglimt i tilværet, men det lokker ikke. Hun går ikke fra sitt ansvar. Det blir Frithjof som en dag vil ha skilsmisse. Han har vrøvlet sig bort i en historie i byen, hvor han skulde prøve å ha et arbeid, og nu synes han vel det kan være en ny morsom lek å få ny kone.

Ida Elisabeth selger forretningen og reiser med gutten hun har, og den hun venter, til Østlandet, hvor hun starter en kjølesømforretning og skaffer sig et godt utkomme for sig selv og sine barn. Hun er ennu ung og vakker. Et stykke skjebne melder sig. Egentlig har hun vel ikke noensinne elsket Frithjof. De er bare i en altfor ung alder blitt drevet sammen av et slags samfølelse, — de var ikke videre velsett på skolen noen av dem; og så tydde de sammen. Når hun av og til har innbilt sig at hun var glad i ham, så har det vært mer medlidenhet i hennes følelser enn kjærlighet. Men her i den frodige Østlands-bygden, hvor hele naturen toner livsvilje, hvor den duggvåte engen kaller på hennes ungdom, her lærer hun å kjenne kjærligheten, og får litt av det livet har snytt henne for. Hun møter en mann som gjør henne ung igjen, en fin og god mann. Skilsmissen blir bragt i orden, og livet vinker på henne med alle løfter. Da dukker hennes tidligere mann og hans familie op. Sykdom og ulykker har ramt dem. Og hun hjelper, rekker ut en finger, og de tar hele hånden. Hun får hele familien Bråtø veltende over sig igjen. Hun smiler — det kunde hun jo visst. Konfliktene i henne lager ingen katastrofe. Visst gjør det vondt. Men hun kan ikke la dem forkomme. Hun kan ikke vite om at de har det vondt, og ikke hjelpe. Hun har ingen religion, skjønt ett og annet begynner å demre for henne nu. Hun lytter etter røsten i sitt indre, — kall den instinkt eller Gud — og gir avkall på sin «lykke». Hun velger sine barn. Hun har jo sett at den siste gutten er skinnsyk på den nye mannen som vil ta moren fra dem. Men også at han er skuffet over gjensynet med den dødssyke faren, som ennu ikke er blitt voksen overfor dødens alvor. Ida Elisabeth forstår sin plikt, sin oppgave i livet. Hun må være der hvor hennes gutter alltid kan finne henne når de trenger henne.

En minnes uvilkårlig ved slutten av boken noen ord av Goethe. I den prolog til «Faust» som foregår i himmelen, hvor Mephistopheles klager over hvor slette menneskene er, viser Herren ham til Faust. Mephistopheles mener, — som en gang Satan om Job — at han er heller ikke støere enn at han lett kan bli bytte for djevelske makter. Herren svarer: «Ein guter Mensch in seinem dunkeln Drange ist sich des rechten Weges wohl bewusst». Disse ord kunde stå som motto for Sigrid Undsets nye bok. Glimtvist går det op for henne i den siste tid, at kanskje det var noe i det de sa, disse

unge pikene en gang som kom fra klosteskolen. Hennes styrke og hennes rett til hjelpen ligger der: hun tok alltid sitt kors op og bar det uten å kny. Hennes moralske instinkter må føre henne inn i den katolske Kirke, om hun har levd aldri så fjernt fra enhver kirke i et protestantisk land. Sigrid Undset lar oss skimte veien som vil føre henne til full overensstemmelse med Guds vilje.

Antonie Tiberg.

Høitidsdag på Stabekk.

Det var ikke så helt få katolikker fra Oslo, som første søndag i Advent hadde funnet veien ut til det lille vakre Jesu-Hjerte-kapell på Stabekk, som var festlig smykket i anledning av Hans Høiærverdighet Biskopen vilde celebrere høimessen og preke ved samme. Biskop Mangers selv blev med sin ledsager, pastor Ugen, mot-tatt på stasjonen av sognepresten pater Bzdyl og herr Henriksen, og i dennes bil kjørt til prestegården. Presis kl. 10 $\frac{3}{4}$ intonerte orglet under fru Henriksens kyndige hender og sangmessen tok sin begynnelse efter at Hs. Høiærv. hadde iført sig paramentene, hjulpet av de to assisterende prester pastor Ugen og pater de Paepe.

Efter at evangeliet var lest, vendte biskopen sig mot menigheten og holdt en dyp og dog enkel preken over menneskets paradistanke og menneskehetens søken efter det tapte paradys, hvis åndelige virkelighet Hs. Høiærv. definerte som menneskets uavbrutte samvær med Gud i sig og om sig. Dette åndelige paradys hadde menneskene, siden de ved syndefallet mistet det, søkt gjennom alle tider og i alle ting — som de søkte det den dag i dag i arbeidsgleden, i kjærlighetsgleden, i alle de forskjellige former av jakten efter lykken. Også jødene hadde søkt dette paradysbegrep i sin lengsel efter Messias — men i og med, at Frelseren fødtes til jorden, behøvet vi ikke å søke mer: i Kirken fant vi nu paradistankens virkeliggjørelse. Alt annet var bare jagen efter det forgjengelige. — Der hersket under hele biskopens tale den lydløse stillhet, som viser tilhørernes dype grepethet. Så fortsattes messen og avsluttet med «Store Gud vi lover Dig».

Efterpå samledes man i den koselige prestegård, hvor søstrene og menighetens damer hadde fått istand et nydelig kaffebord. En ganske liten pike, Ulla Deimesis, overrakte biskopen blomster, og under Hs. Høiærverdighets presidium utfoldet der sig noen timers koselig samvær, hvis grunntone blev angitt av herr Hjalmar Wassler nevnte først hvorledes Biskop Mangers her på Østlandet hadde vært en ukjent mann, så da utnevnel-sen kom, var gleden koncentrert om det, at man hadde fått en biskop, mens personen var trått helt i bakgrunnen. Men så var Hs. Høiærverdighet kommen selv og erobret alles hjerter, og nu var man glad for at det nettop var *ham*, som var kommet. I sitt svar fremhevet biskopen det riktige i dette syn som taleren hadde nevnt: det var ikke *personen*, som var det avgjørende — hovedsaken var samarbeidet mellem biskop, prester

og lægfolk — det samarbeide hvis ideal var at «alle må være ett». Menigheten tilhørte Jesu-Hjerte-kapellet og måtte derfor mer enn andre *elske* sin Kirke. Denne kjærlighet måtte føre til at man så sin glede i ofte å samles — og hadde ikke biskopen erobret hjertene før, så åpnet de sig nu på vid gap for den enkle og verdige menneskelighet, hvormed Hs. Høiærverdighet med spøk i alvor og alvor bak spøken talte om samværets gleder.

Det var med vanskelighet at de tilreisende løsrev sig fra den hyggelige prestegård, men togene venter ikke, selv om man drøiet samværet i lengste laget. Og der var megen opriktighet i de mange takk-for-nu, hvormed man skiltes fra sognepresten, søstrene og alle de hjelpende damer ved denne festlige stund. E.

St. Elisabethkongregasjonens patronatfest.

Når katolske husmødre — de som biskopen betegnet som «dronningen i hjemmenes rike» — ber til fest, kan man ikke undre sig over, at resultatet blir kongelig! At resultatet blir en fest i dette ords hele betydning — en stund hvor «alvor og gammen — de vandrer til sammen». Hvad der er gått forut for en slik fest — av omtanke og arbeide, for at selve samværet skal kunne forløpe så tilsynelatende lett og ubekymret — det kan visst i grunnen bare kvinner vurdere, og derfor kunde styret med fru Nylund i spissen med god samvittighet innkasere vår takknemlighet, ikke alene i ord, men ennu mer som den formet sig i den glade lyse feststemning, som hvilte over hele aftenen, og som alltid er et vertskaps sikreste kjennetegn på at en tilstelning er vellykket. Det var en fest som kalte det beste og hyggeligste frem hos oss alle — slik som en fest skal — en *glad* fest, og derfor en *god* fest.

Men det må være gjestene tillatt å rette takken til kongregasjonens preses, sogneprest Breukel, for den støtte han gav festen ved sitt tankevekkende og spirituelle og levende foredrag om «den lille Terese» — «St. Olav» har fått tillatelse til senere å bringe et utdrag av det — og for hele den måte han løste sin del av festens oppgave på. At alle hygget sig så godt tjener ikke minst ham til ære.

Varmt, lyst og blomstersmykket ventet Foreningslokalet på gjestene, og varm og lys tok fru Nylund mot gjestene med en personlig hjertelighet, som straks angav tonen og stemningen. På omhyggelig vertinnevis sørget hele styret for at ingen følte sig tilovers eller alene — man hilste på hverandre, fant sig en plass, og etterhvert kom samtlige her i byen værende geistlige — byen utstrakt til Ullern og Stabekk. Og tilsist kom hedersgjesten, Hs. Høiærverdighet Biskopen, ledsaget av mgr. Kjelstrup, og blev selvfølgelig hilst med en entusiasme, som viste, hvor fort mgr. Mangers har erobret en *personlig* plass i menighetens hjerte. Derfor føltes det også som fru Nylund ikke alene i navnet men også i gavnet representerte hele kongregasjonen — som hun i *realiteten* stod der som en generalnevner for alles me-

ning, da hun brakte i sin tale biskopen en åndelig gave fra alle medlemmene, fra alle katolske husmødre — en gave, der, som hun sa, vel ikke kunde beskytte ham; men om mulig lette og styrke ham i de tunge stunder: i ord og i handling vilde de katolske husmødre være *lydige* mot hans bud, i ord og handling vilde de følge hans anvisninger og være sig sitt ansvar helt bevisst. Med sine ord la fru Nylund alle katolske husmødres tanker, følelser og viljer for biskopens fot — og gaven blev mottatt.

Derpå besteg pastor Breukel talerstolen og holdt det ovenomtalt foredrag, som uttrykkelig var anlagt som et *festforedrag* — lyst og lett i hele sitt anslag, uten at det gikk ut over det alvor, som bar det med sin dype undertone. Og etter avsyngelsen av en sang gikk man nu til bords — for enkeltes vedkommende gikk bordene til dem, idet en skare av de alltid utrettelig hjelpsomme «Mariabarn» tryllet «bord-dekk-dig» frem i alle værelsene. Smakfullt og vakkert reiste små kurver med gylne krysanter sig mellom tendte lys på alle bord, og snart klirret kniv og gaffel omkapp med stemmenes brus. Selvfølgelig er man ikke forbauset over at man på en fest, arrangert av *katolske* husmødre, får nydelig servert og veltillaget mat, men så fort å avvikle betjeningen av ca. 70 mennesker, vidner om, at den administrative, altså intellektuelle dyktighet, står på høide med den materielle — og tillike om, at vi i «Mariabarna» har en skare unge rekrutter, som lover godt for fremtiden! Steken var varm og isen kall og drikkene temperert — talerne var passe lange og sangene passe korte, og stemningen kulminerte, da Hans Høiærv. til sist reiste sig og på sin egne personlige måte talte til «dronningene i hjemmenes rike». Biskopen takket for gaven, han takket for denne fest og de inntrykk som den beriket oss med: «St. Elisabeth — hun hvis navn betyr: den som har nok i Gud — våket over sine døtre i kongregasjonen og hennes ånd virket og vilde virke i den.»

Biskopens anslående ord hilstes med begeistring, og etter at fru Nylund hadde brakt en hilsen fra mgr. Irgens, som dessverre var forhindret i å være tilstede, samt takket alle, som med gaver og penger hadde bidratt til denne fest, bad Hans Høiærverdighet bordbønnen, og der fulgte nu noen timers muntert selskapeleg samvær, hvor fru Lizzi Olsen gledet oss med deklamasjon og frk. Randi Straith med sang, akk. av frk. Kjelstrup, som også var hele aftenens utrettelige pianoleadsager til alle festsangene. Så satte kaffen og kakene det materielle punktum — men det allersiste punktum var den strøm av opriktige takk-for-i-kveld, som skyllet over fru Nylund og styrets damer for deres uegennyttige arbeide og det strålende resultat. E.

De fattige til jul.

På grunn av restriksjonen i fattigpleien — og særlig fordi at jo lenger nøden varer, jo mer griner fattigdommen frem i skuffer og skap — på grunn av det sure vær — den ringe tilgang på eksistensmuligheter — og av alle de grunner, som er årsak til fattigdommen, er

iår flere tegnet som nødlidende på våre lister som ifjor. Kjære venner av de fattige — venner av det fattige barn i krybben — vi trenger deres hjelp alle sammen.

Gaver, store som små, sendes presidenten eller adresse begge sogneprestene.

For St. Vincensforeningen *Ivar Ruyter*.

Hørhjemme: —

Oslo.

Referatet av ungdomsaftenen

må dessverre, grunnet plassmangel, utestå til neste nummer.

Belønning for edel dåd.

På Carnegies heltefondets kontor i Norges Bank fikk forleden dag frk. *Elfrida Martin* overrakt et av heltefondets vakre diplomer som anerkjennelse for en utført redningsdåd. Frøkenen har opholdt sig i den kjente pensjonatsskole for unge damer: Notre Dame à Marche i Luxemburg, og fikk der i sommer anledning til å vise en sjelden rådsnarhet, idet hun med fare for sitt eget liv reddet en 70-årig klostresøster fra å drukne. Søsteren var falt i en meget dyp vanngrav i haven og kunde ikke svømme. Hennes tunge drakt vanskeliggjorde i høi grad redningsarbeidet for frk. Martin, da hun resolutt på søsterens skrik om hjelp styrtet sig ut i vannet. Det lykkedes dog etter store anstrengelser, og for denne modige dåd fikk frk. Martin altså nu en synlig og hedrende anerkjennelse. Frk. Martin er datter av direktør Martin, «Humlen».

Bergen.

Søndag 20. november feiret Elisabethforeningen i Bergen årsfest. Den begynte med en av foreningen stiftet messe og felleskommunion. St. Elisabeth blev minnet med sang og bønn, samt i preken, hvori mgr. Snoeys påla den tallrike forsamling å efterligne denne store helgeninne, som i sin motgangs mørkeste tid jublende sang sitt «Te Deum». Etter aftenandakten samledes foreningens medlemmer, med presteskapet som gjester, til en stor fest i kirkens romantiske krypt, som var vakker pyntet. Først blev foreningssangen sunget unisont; derefter ønsket sognepresten i en vakker tale foreningen fortsatt velsignelse og vekst. Etter talen gikk man til det festlig dekkede aftensbord. En morsom bordsang, som var forfattet for anledningen, blev utdelt og sunget stående. Den varme aftensmat og fruktvinen blev der gjort all ære på, og flere skåler blev utbragt. Etter aftens gav 4 unge damer en vellykket liten forestilling. Fru A. Messel sang stemningsfullt noen sanger og frk. Anna Eriksen gledet oss med å lese op to små perler av fortellerkunst av Hans Aanrud. Derefter kom et fornøielig lite stykke: «Kjærlighet på pinne». Nu gikk tepet igjen op. Scenens vegger var smykket med lyserøde og mørkerøde roser, og St. Elisabeth trådte derefter frem med krone og slør i den maleriske, ungarske nasjonaldrakt. Hun bragte en versifisert hilsen fra det himmelske høie. Verdig og stille skilte hun sig av med den lange fremsigelse, og lenge vil hun erindres med glede, på grunn av den virkelighetstro måte hvorpå hun re-

presenterte vår forenings høie beskytterinne. Man gruperte sig om sognepresten og St. Elisabeth, og der blev tatt et billede. Små smakfulle gaver blev utdelt til alle til minne om festen. Kaffe og dessertkaker blev dernæst servert, og ved fruktbordet kort efter blev der foretatt en utlodning av mange verdifulle gjenstander. Efter en varm takk fra mgr. Snoeys til forstanderinnen og søstrene, som var festens utmerkede arrangører, blev «Store Gud vi lover Dig» avsungen, og så gikk foreningens deltagere hjem, takknemlig over alt det gode de hadde nydt på den hyggelige foreningsfest.

P. L e a.

Arendal.

Onsdag 16. november. — Kirkens klokker tonet klart over det vakre lyse vinterlandskap, den kalte på menigheten til aftenandakt for å møte sin nye biskop. Fra nær og fjern møtte de frem, og snart var vårt lille Gudshus, som var festlig smykket for anledningen, fylt av en forventningsfull skare. Pater Leo van Eekeren introduserte på orglet, broder Theobaldus sang og «Ecce Sacerdos» hilste Hans Høiærverdighet Biskop Mangers inntreden i kirken. Han blev fulgt til alteret av pater Hol og ministrantene. Salmene lød så glad og frisk og efter Tantum Ergo's skjønne hymne trådte vår nye overhyrde frem til kommunionbenken. Den korte manende tale, hvormed biskopen hilste på Arendals katolske menighet rørte ved strenger, som vil tone lenge i våre hjerter. Etter andakten var der anledning til å hilse personlig på Hs. Høiærverdighet i prestegården. Pater Hol holdt velkomsttalen på menighetens vegne, og efter at alle var forestillet gikk enhver til sitt med den overbevisning — at nu hadde vi fått en biskop som hadde vunnet våre hjerter!

T. U.

Fredrikstad.

Efter i lang tid å ha svevet i uvisshet om, hvem som skulde bli vår nye sogneprest efter pastor Rottiers forflyttelse, mottok vi det gledelige budskap, at den tidligere administrator, mgr. Irgens, av Hs. Høiærv. Biskopen er konstituert som sogneprest for vår menighet. Jeg føler mig overbevisst om å ha hele menigheten med mig, når jeg uttaler at denne nyhet kom som en solstråle i denne mørke tid og spredte glede i vårt sinn. Valget kunde ikke være falt på nogen bedre, og vi vil være innerlig takknemlig for så lenge som mulig å beholde en sjelesørger som mgr. Irgens. Byens presse har inneholdt sympatiske artikler om ham. Første søndag i advent preket mgr. Irgens for første gang efter sin konstituasjon, og han innledet med ordene: «Min lære er ikke min, men Hans, som har utsendt mig», og utdypet dette ved å tale om prestens forhold til menigheten, som den der — uansett personen — bringer Guds ord gjennom forkynnelsen og Hans nåde gjennom sakramentene. De ydmyge, men samtidig manende ord grep oss alle, og det er ikke formeget sagt, at mgr. Irgens i den korte tid, han har vært hos oss, allerede har formådd å vinne alles hjerter. Måtte han også selv føle sig vel så lenge han blir hos oss.

E i n a r B e r r u m.